

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 2010

Styrelse från årsmötet 2010

Ordförande:

Pia Wårdsäter
(till årsmötet 2012)

1:e vice ordförande:

Stig Hedlund
(till årsmötet 2012)

2:e vice ordförande:

Hans Söder
(till årsmötet 2011)

Skattmästare:

Gunnar Nyberg
(till årsmötet 2013)

Ständig sekreterare:

Håkan Liby

Ledamöter:

Mattias Landén
(fyllnadsval till årsmötet 2011)
Patrik Eklund
(till årsmötet 2013)
Marie Andersson
(till årsmötet 2013)
Ingvar Eriksson (till årsmötet 2012)

MaryAnn Olarsbo

(till årsmötet 2011)

Kerstin Forss

(till årsmötet 2012)

Ann-Mari Hagman

(till årsmötet 2011)

Eva Wikström

(till årsmötet 2013)

Tom Teljer

(fyllnadsval till årsmötet 2012)

Arbetsutskott:

Ordföranden, förste vice ordföranden,
andre vice ordföranden, skattmästaren
och sekreteraren.

Revisorer:

Maria Wigenfeldt, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Staffan Lundqvist

Revisorssuppleanter:

Marianne Stohr, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Arne Nygren

Valberedning:

Anders Carlström (sammanställande)

Anna-Greta Eriksson

Ove Larsson

*Representant i Sveriges Hembygdsförbunds
förtroenderåd:*

Stig Hedlund

*Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds
årsstämma 2010:*

Pia Wårdsäter

Kerstin Forss

Hans Söder

Styrelsen har hållit fyra protokollförda sammanträden och arbetsutskottet har sammanträtt vid fyra tillfällen under året.

Antalet hembygdsföreningar anslutna till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var den 31 december 2010 75 st och medlemsantalet 15 446. År 2009 var föreningarna 74 st och medlemsantalet 15 362.

**Enskilda medlemmar
den 31 december 2010**

Betalande	661	(2009:	709)
Ständiga	51	(2009:	53)
Hedersledamöter	5	(2009:	5)
Medaljörer	30	(2009:	30)
Summa	747	(2009:	797)

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har förbundets kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästare Gunnar Nyberg i samverkan med E Öhmans junior Fondkommission AB i Stockholm. Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt i stadgarna föreskrivet avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter till förbundet och Sveriges Hembygdsförbund, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalservice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och ledamöter. Den ekonomiska förvaltningen för år 2009 framgår av balans- och resultaträkningen för 2008 och 2009.

Stiftelser

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har förvaltningsansvar för åtta stiftelser. Enligt stiftelselagens bestämmelser lämnas separata årsredovisningar för dessa. Stiftelserna är följande: Hilmer Åbergs fond, Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond, Nils och Barbro Sundquists minnesfond, Upplandskretsen för hembygdsvårdsfond, Ola Ehns minnesfond, Elisabeth Wensters minne, Hilda och Algot

Blankfelts minnesfond, samtliga samförvaltade samt Stiftelsen Constance Anderssons donationsfond. Hilmer Åbergs fond, Elisabeth Wensters minne och Constance Anderssons donationsfond har Upplandsmuseet som destinar. Medlen skall huvudsakligen användas till utökande, vård och omhändertagande av museets samlingar, men också till museets verksamhet.

Vinterting

Förbundets vinterting för hembygdsföreningarna i Uppland hölls söndagen den 7 februari i Marketeriet, Eklundshof, Uppsala. Förbundets ordförande, Pia Wårdsäter, inledde med att välkomna cirka 50 representanter för hembygdsföreningarna och delade sedan ut Disa Gilles pris, se nedan. Ordföranden gav en lägesrapport av pågående organisationsutredning och redovisade sammanställningen av en enkät som hembygdsföreningarna besvarat angående organisationsfrågan. Vidare presenterades projektet Hus med historia. Fil.dr Samuel Edquist höll därefter ett föredrag med titeln "En folklig historia", med anledning av SHF:s projekt Kulturarvet och toleransen. När kaffe och smörgås serverades gavs tillfälle till diskussion i mindre grupper.

Disa Gilles pris

Disa Gilles pris för föredömlig insats inom uppländsk hembygdsvård tilldelades Bondkyrko hembygdsförening. Priset motiverades av föreningens förtjänstfulla arbete med att verka i, levandegöra, vårda och slutligen förvärva Stabby prästgård i Uppsala. Att den kulturhistoriskt och personhistoriskt värdefulla miljön nu övergått i hembygdsföreningens ägo är en garanti för långsiktigt bevarande, god och ömsint vård, kvalitativ verksamhet och inte minst tillgänglighet för en bred publik.

Årsmötet 2010

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsmöte 2010 ägde rum i Drakensalen i Studieförbundet Vuxenskolas lokaler på Kungsängsgatan 12, Uppsala. Under förmiddagen ordnades två stadsvandringar organiserade av Kerstin Forss: Det anrika Uppsala, väster om ån samt Stadsvandring med tema parker väster om ån.

Vårutflykt och vårstämman

Årets vårutflykt arrangerades den 23 maj. Den inleddes med ett besök på Valsgårde gravfält i Gamla Uppsala där bitr. landsantikvarie Bent Syse informerade om fornlämningsområdet och beskrev grav-

skicket – de döda begravdes i båtar. Resan gick vidare norrut till Vallonbruksområdet och Lövestabruk. Under Louis De Geers ledning vid 1600-talets mitt utvecklades Lövestabruk till Sveriges största järnbruk. Charles De Geer återuppbyggde bruket efter rysshärjningarna 1719. Avsikten med besöket var att spegla brukets alla sidor med utgångspunkt i historien, den fysiska miljön och den sociala strukturen. På programmet stod bruksvandring, visning av bruksbostaden, herrgården, kyrkan och arkivet. För visningarna svarade guider från Stiftelsen Leufsta och Lövesta bygderåd. Tid var även avsatt för rundvandring på egen hand. Lunchen serverades i Orangeriet där vårstämman med de enskilda medlemmarna ägde rum. Som avslutning på vårstämman fick Thure Ögren, Hållnäs, motta förbundets förtjänstmedalj för förtjänstfull gärning i hembygdsrörelsens tjänst, bland annat som ordförande under många år i Hållnäs hembygdsförening.

Höstutflykt

Den 26 september arrangerades höstutflykten med tema "Frösthults socken, Gästre och striden i Gestilren". Kungsbyn Gästre i Frösthults socken hade uppmärksamats under sommaren med anledning av att det var 800 år sedan en blodig strid stod mellan Sverker- och Eriksätten. Platsen var Gestilren, med

största sannolikhet byn Gästre. Under ledning av Iréne Flygare, forskningschef vid Upplandsmuseet, Marja Erikson, avdelningschef och antikvarie Per Lundgren fick deltagarna information om kulturlandskapet och dess utveckling, Frösthults kyrka, byarna och bebyggelsen. Sven Sandblom, initiativtagare till bokprojektet Striden i Gestilren 1210, höll ett föredrag i samband med lunchen i Frösthults bygdegård.

Ordförandekonferens

Årets ordförandekonferens ägde rum lördagen den 23 oktober. Efter samling med kaffe och smörgås hälsade förbundets ordförande Pia Wårdsäter välkommen. Ann-Mari Hagman redovisade resultatet av diskussionerna i en arbetsgrupp rörande kontakten förbund – föreningar. Hur kan förbundet stödja hembygdsföreningarna och hur kan föreningarna lära känna varandra för erfarenhetsutbyte? Därefter följde information om projektet Kulturarvet och toleransen och förbundets satsning på en styrelseutbildning 2011. Förbundets verksamhetsplan 2011 presenterades och kommenterades avslutningsvis. Eftermiddagen ägnades åt diskussion och erfarenhetsutbyte i mindre grupper

Hembygd Öst

Den 21 oktober var Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund värd för årets möte med Hembygd Öst, det vill säga representanter för länsförbunden i Stockholm, Västmanland, Gotland, Östergötland och Södermanland. På programmet stod förutom presentation av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund, besök av generalsekretärare Jan Nordwall, Sveriges Hembygdsförbund, som informerade om de aktuella projekten Kulturarvet och toleransen och Hus med historia samt kommande program inom Landsbygdsprogrammet. Dagen avslutades med diskussion och erfarenhetsutbyte.

Projektet Hus med historia

Det av regeringen och Sveriges Hembygdsförbund initierade projektet Hus med historia innebar en viktig satsning på vård och underhåll av hembygdsgårdarnas byggnader. Representanter för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund och Upplandsmuseet har samrått med Länsstyrelsen, vilken fattat beslut om och fördelat bidragen. Totalt 725 000 kronor fördelades till tio hembygdsföreningar i länet. Marja Erikson, chef för Upplandsmuseets kulturmiljöavdelning, har varit projektledare.

Arkivkurs

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var medarrangör när Länsforskningsrådet i Uppsala län, i samarbete med Stadsarkivet i Uppsala, Folkrörelsearkivet i Uppsala län och Landsarkivet anordnade Kurs i grundläggande arkivkunskap lördagen den 23 oktober. Kursen presenterade arkiven som resurs för amatörforskare, lokalhistoriker och representanter för hembygdsföreningarna. Förmiddagens program var förlagt till Landsarkivet och efter lunch fortsatte kursen på Stadsarkivet/Folkrörelsearkivet i Uppsala.

Kulturnatten

I samband med Kulturnatten i Uppsala den 11 september, i Upplandsmuseets entré, informerade några styrelseledamöter om Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds verksamhet. Informationsmaterial delades ut och besökarna kunde delta i en frågetävling.

"Kulturvarv"

Projektet "Kulturvarv" bygger på idén att Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund engagerar föreläsare och arrangerar en föreläsningsturné som erbjuds hembygdsföreningarna. Med an-

knytning till skriften "Ju förr desto bättre – Kulturarvet som resurs för hållbar framtid", utgiven av Sveriges Hembygdsförbund och Centrum för biologisk mångfald, arrangerades två föreläsningar, i Örsundsbro samt i Huddunge.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har, i överensstämmelse med stadgarna, svarat för löpande förvaltning enligt styrelsens bestämmelser. Följaktligen har AU förberett styrelsesammanträden, Vinterting, årsmöte och ordförandekonferens.

Hemsida

Siv Nilsson, Upplandsmuseet, har ansvarat för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds hemsida i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund.

Publikationer

I slutet av året utgavs årsboken UPP-LAND 2010 med landsantikvarie Håkan Liby som redaktör. Årgången innehöll totalt sex artiklar: Bruksmålaren Sven Anders Johansson – en museisamling och dess kontext av Bo Larsson, Nytt ljus över Husbyborg av Lisa Hartzell, F.d. kaptensbostället Bodarna av Barbro Bursell,

Dubbla vapenhus vid Tierp, Bälunge och Alunda kyrkor – rapport från ett forskningsprojekt av Joakim Kjellberg och Linda Qviström, "Jamen hemma det är ju hemma det" Äldres beskrivningar av att vara hemma i Heby kommun av Cecilia Bygdell och "Nyss visades i Uppsala två små nyfödda lejonungar." Om svenska lejon av Ingvar Svanberg.

Fyra nummer av medlemsbladet Meddelanden har utgivits med Håkan Liby som redaktör.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården i Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Styrelsen beslutade att också säsongen 2010 uppdra åt Lagunda hembygdsförening att ansvara för öppethållande, bokningar och visningar på Kvekgården. Den publika verksamheten tog sammanlagt 232 timmar i anspråk. Dessutom arrangerade föreningen ett antal programaktiviteter under sommarsäsongen, bland annat nationaldagsfirande den 6 juni. Lagunda hembygdsförening har även svarat för vård och skötsel av anläggningen och tidsåtgången uppgick till 192 timmar.

Några större byggnadsvårdsinsatser skedde inte under året. Nya grindar tillverkades genom hembygdsföreningens försorg.

Kvekgården hade totalt 1 008 besökare under verksamhetsåret 2010.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen

Upplandsmuseet svarar för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds kansli, medlemsregister och redaktion.

För kontakten med hembygdsföreningarna svarar Upplandsmuseets tjänstemän. Antikvarierna har hållit kontakt med föreningarna genom personliga besök, föredrag och rådgivning. Museets samtliga avdelningar står till hembygdsrörelsens förfogande, vilket innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, föremåls- och fotosamlingar samt pedagogisk verksamhet.

Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal som reglerar fondförvaltning, administrativa tjänster (förbundskansli), redaktionellt arbete, förlagsverksamhet, försäljning samt museiservice till förbundet.

Upplandsmuseet förvaltar och svarar för vård och underhåll av byggnadsminnet Kvekgården som ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

I Upplandsmuseets styrelse representerades förbundet av en ordinarie ledamot, Stig Hedlund och en suppleant, Ingvar Eriksson.

Landsantikvarierna är sekreterare och föredragande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds styrelse.

Pia Wårdsäter
ordförande

Håkan Liby
sekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits

Maria Wigenfeldt

Staffan Lundqvist